

Vergaderjaar 2009–2010

32 126

Homogene Groep Internationale Samenwerking 2010 (HGIS-nota 2010)

Nr. 2

NOTA

INHOUDSOPGAVE

blz.

1.	Inleiding	5
1.1	Wat is de HGIS?	5
1.2	Opzet HGIS-nota 2010	5
2.	HGIS op hoofdlijnen	6
Bijlagen		
Bijlage 1:	De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2009	16
Bijlage 2:	De HGIS-nota horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel en per ministerie	17
Bijlage 3:	Berekening ODA-plafond 2010 en raming ODA-prestatie 2009 en 2010	24
Bijlage 4a:	De ODA-uitgaven naar beleidsthema	25
Bijlage 4b:	De geplande ODA-uitgaven partnerlanden 2010	27
Bijlage 5:	HGIS-uitgaven Natuur, Milieu en Water	31
Bijlage 6:	ODA-uitgaven Onderwijs	33
Bijlage 7:	Uitgaven HIV/Aids, Malaria en Tuberculose	34
Bijlage 8:	De non-ODA uitgaven naar beleidsthema	35

1. INLEIDING

1.1 Wat is de HGIS?

De Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS) die werd ingesteld op 1 januari 1997, is een aparte budgettaire constructie binnen de rijksbegroting. In de HGIS worden de buitenlandactiviteiten van verschillende departementen gebundeld en in samenhang gezien. Zo wordt in één oogopslag duidelijk wat de belangrijkste uitgaven zijn die Nederland jaarlijks doet in het kader van Internationale Samenwerking. Uitgangspunt van de HGIS is het bevorderen van samenwerking en afstemming tussen de ministeries. In veel van de HGIS-programma's die in deze nota worden genoemd werken meerdere ministeries samen. De HGIS is daarmee een belangrijk instrument voor een geïntegreerd en coherent buitenlandbeleid.

Binnen de HGIS wordt onderscheid gemaakt tussen de uitgaven die voldoen aan de criteria voor officiële ontwikkelingssamenwerking (*Official Development Assistance*, ODA) en andere uitgaven voor internationaal beleid («non-ODA»). De minister van Buitenlandse Zaken is coördinator van het buitenlandbeleid en daarmee ook van de HGIS. De minister voor Ontwikkelingssamenwerking is eerstverantwoordelijke voor de coördinatie van de ODA-middelen.

1.2 Opzet HGIS-nota 2010

Het is de gewoonte dat de HGIS-nota de indeling van de begroting van het ministerie van Buitenlandse Zaken volgt. Deze begroting maakt deel uit van een experiment. Dit houdt in dat de beleidsagenda van de begroting specifiek ingaat op de tien doelstellingen van de eerste pijler van het kabinetsprogramma «Samen werken, samen leven». De HGIS-nota volgt deze opzet.

In hoofdstuk 2 wordt het beleid per kabinetsdoelstelling beschreven. Hierbij wordt ingegaan op de hoofdlijnen van het beleid. De HGIS-nota is bedoeld om de lezer een globaal overzicht te geven. Voor de specifieke beleidsvoornemens, de te behalen resultaten en in te zetten middelen wordt verwezen naar de ontwerpbegrotingen 2010 van de bij de HGIS betrokken ministeries.

Na hoofdstuk 2 volgt een aantal bijlagen waarin alle HGIS-uitgaven worden gepresenteerd. In deze bijlagen worden gegevens, die verspreid staan over verschillende begrotingen, gebundeld tot een overzichtelijk geheel. U treft naast totaaloverzichten per begrotingsartikel en per ministerie ook de gebruikelijke thematische overzichten aan. Deze overzichten zijn gerangschikt naar de begrotingsindeling van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

2. HGIS OP HOOFDLIJNEN

Algemeen

De totale HGIS-uitgaven bedragen in 2010 EUR 6,4 mld, waarvan EUR 4,7 mld voor ontwikkelingssamenwerking.

De financieel-economische crisis heeft ook gevolgen voor de HGIS. Het budget voor officiële ontwikkelingssamenwerking, ODA, bedraagt 0,8% van het Bruto Nationaal Product (BNP). De recessie waarin Nederland nu verkeert en de uitzonderlijke daling van de ramingen voor het BNP vertalen zich de komende jaren in een krimpende begroting voor ontwikkelingssamenwerking. Het gaat naar verwachting om een daling van EUR 601 miljoen in 2010, EUR 673 miljoen in 2011 en EUR 788 miljoen in 2012 ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Dit is echter een momentopname. Afhankelijk van de ontwikkeling van de Nederlandse economie en BNP-bijstellingen door het Centraal Plan Bureau kan dit beeld zich nog wijzigen. Daarnaast draagt de minister voor Ontwikkelingssamenwerking in 2010 EUR 100 miljoen bij aan de extra investeringen in de Nederlandse economie die het Kabinet vorig jaar in het Aanvullend Beleidsakkoord heeft vastgesteld. Dit bedrag wordt in 2011 weer aan de begroting voor ontwikkelingssamenwerking toegevoegd. Tenslotte wordt er vanaf 2011 additioneel EUR 10 mln gekort op de non-ODA-gelden van de HGIS in verband met het Rijksbrede bezuinigingspakket. Deze kortingen worden in de loop van 2010 verder ingevuld.

Doelstelling 1:

Een Europa met een stevig draagvlak dat zich richt op terreinen waar het meerwaarde levert en zich niet begeeft op terreinen waar lidstaten het beter zelf kunnen regelen

Versterkte Europese samenwerking

De Europese Unie (EU) heeft een sterk en effectief extern beleid nodig dat enerzijds wordt ingezet om de belangen van Europa in de wereld te verdedigen en anderzijds een weerspiegeling vormt van de (universele) waarden die Europa uitdraagt, zoals mensenrechten, armoedebestrijding en verdraagzaamheid. De veranderende wereld, met groeiende financiële en politieke macht van opkomende landen zoals China, India, de Golfstaten, en sommige landen in Zuidoost-Azië en Zuid-Amerika heeft ervoor gezorgd dat deze landen, die niet per definitie het westerse waardenpatroon één-op-één onderschrijven, assertiever worden en een belangrijker plaats in de wereldorde opeisen.

Hierom is een sterke Europese stem nodig. Het Verdrag van Lissabon, waarin rechten en plichten van Europa en de individuele lidstaten beter worden geregeld, biedt ons mogelijkheden om wereldwijde uitdagingen gezamenlijk aan te pakken. De EU moet zich vooral richten op terreinen waar optreden op Europees niveau duidelijke meerwaarde heeft. En zich terughoudend op te stellen bij zaken die beter op nationaal of zelfs lokaal niveau kunnen worden geregeld zoals sociale woningbouw, onderwijs en welzijn. Het kabinet hecht onverminderd aan het spoedig in werking treden van dit Verdrag. Zo wordt ook besluitvorming democratischer én slagvaardiger.

EU-dossiers in 2010

Naar verwachting zal de financieel-economische crisis ook in 2010 een belangrijke stempel drukken op de Europese agenda. De focus zal vermoedelijk wel verschuiven naar meer structurele hervormingen, gericht op economisch herstel en de terugkeer naar duurzame overheidsfinanciën. De voor 2010 voorgenomen herziening van de Lissabonstrategie voor groei en werkgelegenheid zal, net als stimuleringsmaatregelen, deel uitmaken van de 'exit strategie' uit de crisis.

Klimaatbeleid en hernieuwbare energie zijn andere belangrijk EU-dossiers (zie doelstelling acht), net als zekerheid in energievoorziening. Nederland wil dat de EU zich meer richt op diversificatie van bronnen en aanvoer-routes van energie, en op verbreding van de relatie met belangrijke leveranciers.

In 2010 zal de opvolger van het Haags Programma van start gaan. Nederland wil hierbij een impuls geven aan verdergaande EU-samenwerking op de terreinen van asiel en migratie, veiligheid en klassieke Justitiële samenwerking op het gebied van openbare orde en veiligheid.

Nederland werkt tevens in EU-verband mee aan ontwikkeling. Zo wordt ontwikkelingssamenwerking met landen in Afrika, het Caraïbisch gebied en de Stille Oceaan (de ACS-staten) gefinancierd via het Europees Ontwikkelingsfonds. Verder blijft Nederland andere EU-lidstaten aansporen om zich te houden aan de afspraken van 2005 over verhoging van de ODA tot 0,7% van het BNP in 2015.

Doelstelling 2:

Een Europa dat zijn eigen criteria voor uitbreiding serieus neemt en strikt toepast

EU-uitbreiding

De EU is nauw met haar burenen verbonden, zowel in economisch, sociaal en politiek opzicht, als uit het oogpunt van veiligheid en energievoorzieningszekerheid. De wederzijdse belangen zijn groot. Tegelijkertijd hecht Nederland zeer aan strikte toepassing van de criteria voor toenadering tot de Unie van de (huidige) drie kandidaat-lidstaten en vijf potentiële kandidaat-lidstaten. Door de criteria volledig na te komen tonen de kandidaat-lidstaten aan dat zij volledig onderdeel zijn (geworden) van de Europese waardengemeenschap. Nederland hecht er ook sterk aan dat de Unie zelf – ook institutioneel – in staat is nieuwe leden te verwelkomen. Het heeft dan ook de voorkeur dat het Verdrag van Lissabon in werking is getreden voor de eerstvolgende uitbreiding van de Unie.

Het Programma Maatschappelijke Transformatie (Matra)

Het MATRA-programma wordt in 2010 gefinancierd vanuit de HGIS met EUR 33,8 mln. Dit programma is onder andere gericht op versterking van het maatschappelijk middenveld door financiering van kleine of middelgrote projecten. Daarnaast richt MATRA zich op ondersteuning van de overheid door opleiding van ambtenaren en kortdurende ambtelijke ondersteuning vanuit Nederland. MATRA werkt hierbij complementair aan de Europese instrumenten voor pre-accessie en nabuurschapbeleid. Eind 2008 is gestart met een herziening van het MATRA-programma. Deze herziening is erop gericht om de relevantie en doelmatigheid van het programma te vergroten, om daarmee beter aan te sluiten bij de huidige uitdagingen. Implementatie van het herziene MATRA-programma zal naar verwachting vanaf 2010 plaatsvinden.

Nabuurschapbeleid

Het Europees Nabuurschapbeleid is ontwikkeld voor landen die geen (concreet) EU-perspectief hebben, maar waarvoor de Unie niettemin een bijzondere verantwoordelijkheid voelt en ook een eigen belang heeft. Het kabinet verwelkomt in dit verband de oprichting van de Unie voor de Mediterrane Regio voor de tien zuidelijke burenen (juli 2008) en het Oostelijk Partnerschap (mei 2009). Nederland zal in EU-kader en tegenover de betrokken landen blijven uitdragen dat het Oostelijk Partnerschap niet mag worden opgevat als voorportaal voor EU lidmaatschap. Nederland vindt het van groot belang dat de EU blijft investeren in de relaties met Rusland.

Doelstelling 3:
Dichterbij brengen van een oplossing voor de conflicten in het Midden-Oosten

Het Midden-Oosten Vredesproces

In het Midden-Oosten Vredesproces wordt door de internationale gemeenschap gestreefd naar een levensvatbare Palestijnse staat, en veilige en erkende grenzen voor Israël. Daarop zullen alle inspanningen van Nederland, in EU- en in Verenigde Naties (VN)-verband de komende jaren gericht zijn. Nederland heeft goede betrekkingen met zowel Israël als de Palestijnse Autoriteit en heeft in het vredesproces een belangrijke rol als aanjager en facilitator.

Voor een toekomstige onafhankelijke Palestijnse staat is de opbouw van een sterke Palestijnse Autoriteit van groot belang. Daarom geeft Nederland financiële steun ter ondersteuning van het ambtenarenapparaat, de opbouw van de Palestijnse veiligheidssector, en via de VN aan Palestijnse vluchtelingen.

Ontwikkelingen in de regio die invloed hebben op het vredesproces, zoals initiatieven voor vredesbesprekingen door Egypte, maar ook de verhoudingen tussen Syrië en Libanon of ontwikkelingen in het nucleaire programma van Iran, evenals de politieke ontwikkelingen na de verkiezingen in juni 2009, worden nauwlettend gevolgd.

De verbetering van de mensenrechtensituatie blijft de gemene deler in alle betrekkingen met het Midden-Oosten.

Doelstelling 4:
Een moderne krijgsmacht die wereldwijd maatwerk kan leveren bij crisisbeheersingsoperaties en bij het opbouwen van veiligheidsorganisaties

Crisisbeheersingsoperaties

Veruit de grootste crisisbeheersingsoperatie waaraan Nederland bijdraagt is de ISAF-operatie in Afghanistan. ISAF (*International Security Assistance Force*) zal, samen met het Afghaanse leger en politie, operaties blijven uitvoeren om de veiligheid te vergroten, de Taliban in te dammen en hen het initiatief te ontzeggen. De Nederlandse inzet is niet alleen militair van aard: de nadruk ligt evenzeer op het creëren van economische kansen voor de lokale bevolking en het verbeteren van hun lokale bestuur. Hierbij is een grotere coördinerende rol op het gebied van (weder)opbouw en bestuursondersteuning weggelegd voor de VN. Het gezamenlijke doel van de internationale gemeenschap in Afghanistan – zoals ook bevestigd werd tijdens de grote internationale Afghanistan-conferentie in maart 2009 in Den Haag – is de lokale bestuurders, de lokale overheidsdiensten en de Afghaanse veiligheidsdiensten te assisteren *zelfstandig* op te treden. Nederland levert daaraan een bijdrage door onder andere politietrainers en ontwikkelingsdeskundigen in te zetten. Veel van deze vraagstukken zijn deel van een complexer nationaal en (inter)regionaal geheel. Ook de regionale component (Pakistan, Iran) zal in 2010 veel aandacht krijgen. Voor wat betreft de Nederlandse inzet in Afghanistan in 2010 verwijst de regering naar de zogenaamde artikel 100-brief d.d. 30 november 2007 (Kamerstuk 27 925, nr. 279).

Naast Afghanistan leveren Nederlandse militairen en civiel personeel ook op veel andere plaatsen in de wereld een bijdrage aan vrede en veiligheid. Bijvoorbeeld in Kosovo, Soedan en Burundi: hier wordt continu gewerkt in lijn met de geïntegreerde benadering. In 2010 is in het kader van crisisbeheersingsoperaties een bedrag van EUR 323 mln begroot.

Doelstelling 5:
Samenhang en effectiviteit van het veiligheids- en ontwikkelingsbeleid vergroten

In de notitie *Veiligheid en Ontwikkeling in Fragiele Staten* (2008) is vastgelegd dat het Kabinet inzet op verbetering van menselijke veiligheid, bijdragen aan een legitieme overheid, en het creëren van vredesdividend. Voor het realiseren van deze strategie is geïntegreerd beleid essentieel. Samenwerking in de *buitenland driehoek* (Buitenlandse Zaken, Defensie

en Ontwikkelingssamenwerking) en met Economische Zaken (EZ), speelt een centrale rol. Maar er is ook behoefte aan de expertise van andere ministeries; zoals Justitie, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Financiën. Samen met deze ministeries werken we aan de praktische invulling van het fragiele staten-beleid op terreinen als *security sector reform (SSR)*, *disarmament demobilization and reintegration (DDR)*, en terreinen als *early recovery* en het verbeteren van bestuurlijke kwaliteit en sociaal economische ontwikkeling. Programma's waarmee we de fragiliteit in staten willen reduceren.

Nederland beschikt met het Stabiliteitsfonds over een mechanisme waarmee een breed scala aan activiteiten op het snijvlak van veiligheid en ontwikkeling kan worden gefinancierd. Een voorbeeld hiervan is ons werk in Afghanistan.

Afghanistan

In 2010 blijft Nederland de Afghaanse overheid ondersteunen bij het creëren van veiligheid en ontwikkeling. De geïntegreerde benadering richt zich op de Afghanistanisering van de veiligheidsstructuren en civilisering van de internationale aanwezigheid. Door het uitvoeren van kleinschalige projecten om vredesdividend en vertrouwen in de buitenlandse aanwezigheid te genereren, werken we aan duurzame OS-programma's. Naast een bijdrage aan het nationale «*Afghanistan Reconstruction Trust Fund*» en ondersteuning van de opbouw van het onderwijs en de gezondheidszorg in Uruzgan, zal Nederland meer nadruk gaan leggen op het stimuleren van de economische ontwikkeling van Afghanistan. Het zal daarbij gaan om ontwikkeling van (opleidingen in) de landbouwsector, in samenhang met microkredietprogramma's, infrastructurele projecten, programma's ter ondersteuning van boeren en ondernemers en de bedrijfsleveninstrumenten. Wanneer welvaart stijgt, wordt de kans op conflicten kleiner. Mede in het kader van conflict-preventie is er een regionaal waterprogramma gestart ten behoeve van samenwerking en private sectorontwikkeling in Afghanistan en Pakistan.

Het Stabiliteitsfonds is door de OESO omschreven als «*best practice*»¹. Nederland streeft ernaar de omvang van het fonds, ondanks de budgettaire krapte als gevolg van de economische crisis, ook in 2010 op peil te houden. Het totale budget van het fonds in 2010 is vastgesteld op ruim 91 miljoen euro.

Vanuit dit perspectief vinden er eveneens bijdragen plaats aan vredesopbouw in Soedan, Burundi en de Democratische Republiek Congo. Ook in Colombia, Guatemala en Kosovo wordt via de geïntegreerde benadering aan vrede en veiligheid gewerkt.

Voor 2010 en 2011 is tevens de continuering van het lopende onderzoekprogramma van het *Hague Institute for Internationalisation of Law (HiIL)* zeker gesteld. De ministeries van Buitenlandse Zaken, Justitie, OCW, BZK en EZ werken in dit verband samen aan gedeelde beleids- en visieontwikkeling op benodigde kennis van het internationaal recht en de beginselen van de democratische rechtsstaat.

¹ «Ensuring fragile states are not left behind», OECD/DAC International Network on Conflict and Fragility (INCAF), March 2009.

Doelstelling 6:
Duurzame economische ontwikkeling bevorderen en armoedebestrijding met kracht voortzetten en uitwerken in het project «De Millennium Ontwikkelingsdoelen Dichterbij»

De internationale inspanningen om de Millennium ontwikkelingsdoelen (de MDGs) in 2015 te bereiken worden door de financieel- economische crisis extra op de proef gesteld. Hoewel de afgelopen jaren in veel landen flinke vooruitgang is geboekt bij het bestrijden van armoede in brede zin, is dit op een aantal terreinen te weinig het geval. Voorbeelden hiervan zijn het terugdringen van de moedersterfte, het verkleinen van genderongelijkheid en de bestrijding van tuberculose. Er is wel significante vooruitgang te zien op MDG 4 (kindersterfte) en MDG 2 (onderwijs, met name op het gebied van onderwijsparticipatie).

Project «De Millennium ontwikkelingsdoelen dichterbij»

In 2015...

MDG 1 zijn extreme armoede en honger uitgebannen

MDG 2 gaan alle jongens en meisjes naar school en maken die af

MDG 3 hebben mannen en vrouwen dezelfde rechten

MDG 4 is kindersterfte sterk afgenomen

MDG 5 sterven er minder vrouwen door zwangerschap

MDG 6 is de verspreiding van ziektes als aids en malaria gestopt

MDG 7 leven meer mensen in een duurzaam leefmilieu

MDG 8 is er meer eerlijke handel, schuldverlichting en hulp

De meeste ontwikkelingslanden hebben – in tegenstelling tot westerse landen – weinig (financiële) middelen om de meest pijnlijke gevolgen van de crisis te verzachten. Omdat Nederland zich blijvend hard wil maken voor het bereiken van de millenniumdoelen houdt Nederland zich consequent aan de afspraak van 0,8% BNP, maar de budgettaire krapte als gevolg van het dalend nationaal inkomen dwingt ons om nog meer dan andere jaren heldere en scherpe keuzes te maken. Dat gebeurt op de volgende wijze.

De prioriteiten uit de beleidsbrief «Een Zaak Van Iedereen» blijven onverminderd van kracht:

I. *Veiligheid en ontwikkeling*: In Afghanistan zal de wederopbouw volgens de geïntegreerde benadering worden voortgezet, in Burundi staat uitvoering van het *Security Sector Reform* programma centraal en ook in andere fragiele staten wordt verder gewerkt aan veiligheid en ontwikkeling.

II. *Groei en verdeling*: Nederland versterkt de inzet op het faciliteren van de private sector in ontwikkelingslanden. Extra aandacht gaat ook uit naar het creëren van werkgelegenheid, publieke infrastructuur en juridische en financiële capaciteitsopbouw en de uitvoering van de OS/LNV beleidsbrief over landbouw, rurale bedrijvigheid en voedselzekerheid.

III. *Gender en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten*: In 2010 is de Nederlandse inzet gericht op de bestrijding van geweld tegen vrouwen, op de verbetering van reproductieve gezondheid en rechten en versterking van de positie en rol van vrouwen in (post)conflictgebieden. Het internationale Nederlandse emancipatiebeleid wordt in 2010 geëvalueerd.

IV. *Duurzaamheid, klimaat en energie*: Uitwerking en uitvoering van de besluiten die tijdens de top in Kopenhagen (eind 2009) genomen zijn staat in 2010 centraal. Nederland zet daarbij in op een versterkte financiële architectuur en capaciteitsopbouw ter ondersteuning van klimaatbeleid in ontwikkelingslanden.

Daarnaast komen alle kanalen in aanmerking voor kortingen: multilateraal, particulier, bilateraal en bedrijfsleven. De bestaande input- en outputdoelstellingen worden niet ontzien, met uitzondering van de 0,1% BNP voor het milieu. Waar mogelijk worden gemaakte juridische afspraken niet open gebroken: dit vanuit het streven om als een betrouwbare donor te (blijven) opereren.

Deze prioriteitenstelling heeft zich vertaald in een relatief grote korting op het *bilaterale* kanaal. Hierin zijn verschillen aangebracht op basis van de landenprofielen. Het is niet mogelijk gebleken de programma's in Profiel I – landen (Versnelde MDG-bereiking) uit te sluiten van bezuinigingen. De korting is evenwel relatief beperkt gehouden. Gezien de prioriteit van het thema Veiligheid en Ontwikkeling is besloten de budgetten voor de partnerlanden met Profiel II (Veiligheid en Ontwikkeling) gelijk te houden. In deze landen blijft Nederland ook de komende jaren volop investeren in vrede en stabiliteit. De grootste bezuiniging vindt plaats in de Profiel III – landen (Brede Relatie). Het betreft partnerlanden die de status van middeninkomensland al (bijna) hebben bereikt, en waar de millenniumdoelen in het algemeen op schema liggen. Deze landen zijn rijp voor het aangaan van een groeiend palet aan relaties met Nederland en met andere landen.

Bij de centrale bilaterale budgetten wordt in 2010 onder meer EUR 100 mln bij *Education For All/Fast Track Initiative* gekort. Deze korting is mede ingegeven door de lage doorloopsnelheid van dit fonds en het feit dat inmiddels ook andere donoren flink aan dit fonds bijdragen. De korting op het multilaterale kanaal in 2010 is relatief beperkt gebleven met EUR 80 miljoen. Het maatschappelijk kanaal wordt in 2010 relatief weinig gekort.

Om de effectiviteit van onze inspanningen verder te vergroten, heeft de minister eind 2008 een ambitieuze moderniseringsagenda gelanceerd: 'Ontwikkelings-samenwerking 2.0'. Ook in 2010 staat de concrete uitvoering van deze agenda centraal. Dit betekent onder meer veel aandacht voor zeggenschap van ontwikkelingslanden en opkomende economieën in internationale organisaties (*hulp als hefboom*). Ook zal Nederland investeringen in productieve sectoren en belastinginning door ontwikkelingslanden ondersteunen (*economische groei*). Verder blijft Nederland steun geven aan overheidsinstellingen en maatschappelijke organisaties die zich inzetten voor transparantie en verantwoording en het bestrijden van corruptie (*strijd tegen corruptie*). In 2010 krijgt het nieuwe medefinancieringsstelsel verder vorm dat tot meer samenwerking en maatwerk aanspoort en zullen zuidelijke organisaties een grotere rol gaan spelen (*openbreken van de hulpindustrie*). Tenslotte wil Nederland in 2010 concrete resultaten behalen op basis van de afspraken die zijn gemaakt in de Verklaring van Parijs en de Accra Actie Agenda. Zo moet de versnippering tussen donoren en de werkbelasting van partneroverheden afnemen (*verhoging van effectiviteit*).

Doelstelling 7:
Een evenwichtige en uitgesproken
inzet voor mensenrechten overal
ter wereld

De bevordering van mensenrechten staat ook in 2010 centraal in het buitenlands beleid van Nederland. Mensenrechten vertegenwoordigen de fundamentele waarden waarop een democratische rechtsstaat is gebaseerd. Deze waarden zijn vertaald in verschillende internationale afspraken en verdragen, waaronder bovenal de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. De fundamentele rechten die daarin staan horen voor iedereen, altijd en overal, te gelden. Helaas is dat nog lang niet het geval.

In de mensenrechtenstrategie «Naar Een Menswaardig Bestaan», met daarin meer dan honderd actiepunten, maakt Nederland keuzes waar de Nederlandse inzet het hardste nodig is: het tegengaan van doodstraf en marteling, het bevorderen van vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, non-discriminatie van vrouwen en homoseksuelen, en de bevordering van kinderrechten. In 2010 is 27,5 miljoen euro beschikbaar voor het Mensenrechtenfonds.

Naast «mensenrechten voor iedereen» richt Nederland zich op de verwevenheid tussen mensenrechten, vrede en veiligheid. Op basis van dit uitgangspunt blijft Nederland zich in 2010 inzetten voor een brede acceptatie van het concept van *Responsibility to Protect* (R2P): de verantwoordelijkheid van staten om goed voor hun burgerbevolking te zorgen en zich niet achter het soevereiniteitsbeginsel te verschuilen als zij dit niet doen. Het komende jaar wordt bovendien een internationale conferentie voor mensenrechtenverdedigers georganiseerd.

Nederland doet dat niet alleen: ook in EU- en ander multilateraal verband zet Nederland zich in voor mensenrechten. Zo hebben we tot medio 2010 zitting in de Mensenrechtenraad (MRR) van de Verenigde Naties. Om goede resultaten te kunnen boeken zal Nederland blijven investeren in het zoeken naar nieuwe en wisselende coalities. Het lidmaatschap van de VS zal mogelijk zorgen voor nieuwe dynamiek.

Doelstelling 8:

Actief bijdragen aan het tot stand komen van nieuwe ambitieuze internationale klimaatdoelstellingen voor na 2012

Pro-actieve inzet op duurzaamheid, klimaat en energie

Klimaatverandering is een wereldwijd probleem dat vraagt om wereldwijde oplossingen. Daarvoor zijn er internationale afspraken nodig. In december vindt in Kopenhagen de VN klimaatconferentie plaats: hier zullen nieuwe internationale klimaatafspraken gemaakt moeten worden als vervolg op het Kyoto protocol, dat in 2012 afloopt.

Nederland en de EU streven naar een juridisch bindend VN klimaat-akkoord dat moet voorkomen dat de wereldtemperatuur met meer dan 2 graden Celsius stijgt. Dat betekent dat de uitstoot van broeikasgassen in 2050 moet zijn gehalveerd ten opzichte van 1990. Daarvoor is het nodig dat rijke landen de uitstoot terugdringen met 25–40% in 2020. Ook ontwikkelingslanden, met name de snel groeiende ontwikkelingslanden, zullen (naar hun verantwoordelijkheid en vermogen) activiteiten ondernemen om klimaatverandering tegen te gaan.

Binnen de VN liggen de standpunten op dit moment nog ver uit elkaar. Hoe de conferentie in Kopenhagen ook uitpakt, de afspraken in het Klimaatakkoord van Kopenhagen zullen in 2010 verder moeten worden uitgewerkt in concrete instrumenten. Nederland zal ook daarbij een ambitieuze onderhandelingspartner blijven binnen en buiten de EU. Daarbij blijft het uitgangspunt dat er een ambitieus en effectief internationaal klimaatregime komt, dat goed aansluit op het Kyoto Protocol en waaraan alle landen naar vermogen en verantwoordelijkheid bijdragen. In internationaal verband horen daar additionele middelen bij ten behoeve van adaptatie en mitigatie in ontwikkelingslanden.

CO₂-reductieprogramma's

Een onderdeel van de klimaatdoelstelling van het kabinet, zijn de CO₂-reductieprogramma's *Joint Implementation* (JI) en het *Clean Development Mechanism* (CDM). Met deze programma's zal Nederland zijn nationale CO₂-uitstoot in het

buitenland reduceren als bijdrage aan de reductiedoelstelling uit het Kyoto-protocol. Emissiereducties die via deze mechanismen in het buitenland worden behaald, tellen mee bij de invulling van de nationale reductieverplichting. Het kabinet verwacht dat in de periode 2008–2012 door de recessie minder dan de eerder verwachte 65 Mton aan emissierechten uit CDM en JI-projecten nodig is. Naar aanleiding van de evaluatie Schoon en Zuinig wordt bezien of deze verwachting werkelijkheid wordt en worden eventuele alternatieve toepassingen in kaart gebracht, zoals aanwending van de rechten voor de post-Kyoto periode.

Milieu en ontwikkelingssamenwerking

Het kabinet heeft voor de periode 2008–2011 in totaal 500 mln euro beschikbaar gesteld voor hernieuwbare energie. Door middel van directe investeringen worden bronnen voor hernieuwbare energie ontwikkeld en wordt toegang van armen tot hernieuwbare energie verbeterd. In 2010 wordt geïnvesteerd in een efficiënter gebruik van hernieuwbare energiebronnen, zoals windenergie, waterkracht, biomassa, zonne-energie en aardwarmte in onder andere Indonesië, Zambia en het Grote Merengebied.

Milieu in bredere zin

Nauw gerelateerd aan de zorgen over klimaatverandering zijn de zorgen over het wereldwijde milieu en waterbeheer in bredere zin. Verschillende programma's in de HGIS geven uitvoer aan het Nederlandse beleid ten aanzien van internationaal milieu en waterbeheer.

Zo levert het interdepartementale programma «Partners voor Water» een bijdrage aan de oplossingen voor de wereldwaterproblematiek door het bundelen van Nederlandse expertise op het gebied van water bij overheid, bedrijfsleven, kennisinstututen en NGO's. Er is besloten om vanaf 2010 de ondersteuning van dit programma vanuit de HGIS met zes jaar te verlengen.

Partners voor Water III

Het programma «Partners voor Water», draagt sinds 2000 bij aan oplossingen voor de wereldwaterproblematiek, en aan de versterking van de positie van de Nederlandse watersector. In dit programma wordt Nederlandse expertise op het gebied van water gebundeld: het is gericht op bedrijfsleven, kennisinstututen, NGO's en overheden. Vijf ministeries zijn bij de aansturing van dit programma betrokken. Recent is een externe evaluatie uitgevoerd die een positief beeld schetst van de impact van «Partners voor Water». Er is besloten om vanaf 2010 de ondersteuning van dit programma vanuit de HGIS met zes jaar te verlengen. Naast de bestaande thema's en landenfocus schenkt Partners voor Water III bijzondere aandacht aan enkele «deltalanden». Delta's in dichtbevolkte, maar vruchtbare gebieden kennen eigen aan water gerelateerde problemen. In nieuw aan te gane meerjarige programmatische samenwerkingsverbanden worden in deze landen integrale, vraaggestuurde programma's nagestreefd, inclusief specifieke aandacht voor goed bestuur, onderhoud en beheer.

Doelstelling 9:

Betere dienstverlening aan Nederlandse burgers en bedrijven in het buitenland

Consulaire dienstverlening

Nederland is een internationaal georiënteerd land. Bedrijven opereren over de grenzen heen, miljoenen Nederlanders reizen jaarlijks naar het buitenland voor werk, studie of vakantie. Daarnaast bezoeken miljoenen burgers uit het buitenland ons land om dezelfde redenen. Het overgrote deel van alle reisbewegingen verloopt goed en onbelemmerd. Wanneer er zich echter problemen voordoen, wordt vaak om consulaire bijstand gevraagd. Bij deze consulaire dienstverlening, een kerntaak van het

Ministerie van Buitenlandse Zaken, valt te denken aan bijstand bij ziekte of overlijden als gevolg van ongevallen, natuurrampen, misdrijven en/of terroristische aanslagen. Verder wordt geassisteerd in het kader van de internationale rechtshulp, zoals bijvoorbeeld bij kindontvoeringszaken. Ruim 2600 Nederlandse gedetineerden worden o.a. met bezoeken door de posten intensief begeleid. Hiernaast zijn ook de invoering van de nieuwe generatie reisdocumenten, afhandeling van visumaanvragen, het omgaan met asiel, migratie en personenverkeer allemaal elementaire taken die voor rekening komen van ambassades en consulaten.

In EU-verband wordt verder gewerkt aan het bevorderen van samenwerking op het gebied van visum-, asiel- en migratiebeleid, met specifieke aandacht voor de externe dimensie en voor de samenwerking met derde landen. In crisissituaties worden evacuaties zoveel mogelijk gezamenlijk door de EU-landen uitgevoerd. In Koninkrijksverband wordt gestreefd naar vergaande harmonisatie van het visumbeleid.

Ondernemen in het buitenland

De Nederlandse economie en welvaart zijn van oudsher in sterke mate afhankelijk van de economische activiteiten van het Nederlandse bedrijfsleven in het buitenland. Het stimuleren van internationale handel en investeringen blijft dan ook van groot belang voor het bevorderen van een bestendige groei van de Nederlandse economie. Juist in tijden van economische tegenspoed moet hier extra aandacht aan worden besteed. Het kabinet probeert daarom bedrijven die daar om vragen te helpen bij het verkrijgen van toegang tot andere markten. Ook probeert het kabinet via het *Netherlands Foreign Investments Agency* (NFIA) buitenlandse investeerders naar Nederland te halen. Economische dienstverlening, aangestuurd vanuit Economische Zaken, wordt mét Buitenlandse Zaken uitgevoerd door middel van het wereldwijde netwerk van ambassades, consulaten-generaal (CGs), honoraire consulaten en *Netherlands Business Support Offices* (NBSOs), in samenwerking met de vakattachés van andere departementen zoals bijvoorbeeld van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV).

Project: Loop eens binnen in het buitenland / Internationaal Ondernemen

Doelstelling van het kabinet is het Nederlandse bedrijfsleven beter te positioneren in het buitenland. Daarbij is de inzet van het postennet van essentieel belang. Alhoewel de grote Nederlandse bedrijven bekend zijn met het werk op de posten, bestaat er vooral bij het Nederlandse midden- en kleinbedrijf brede onbekendheid met hun werk en een perceptie van hoogdrempeligheid. De *Dutch Trade Board*, het publiek-private netwerk dat zich richt op internationaal ondernemen, heeft daarom het initiatief genomen om door middel van een brede communicatiecampagne de bekendheid van het netwerk te vergroten en de ondernemers beter te informeren over wat het netwerk hun te bieden heeft. In de campagne komt duidelijk naar voren van welke posten een basispakket aan economische dienstverlening kan worden verwacht en van welke posten men een meer uitgebreide dienstverlening kan verwachten. De campagne gaat over het hele economische netwerk (Ambassades – inclusief Technisch Wetenschappelijk attachés en landbouwattachés- CG's, NBSO's) en wordt in samenwerking tussen de drie betrokken departementen EZ, LNV en BZ uitgevoerd. Waar een bedrijf ook «aanklopt» in het netwerk, overal moet men dezelfde informatie krijgen.

Doelstelling 10:

Betere dienstverlening aan internationale organisaties en buitenlandse bedrijven die zich in Nederland vestigen

Nederland als aantrekkelijke vestigingsplaats

De Nederlandse Regering wil de aantrekkelijkheid van Nederland als gastland voor internationale organisaties versterken. De Rijksbrede benadering die daartoe in 2005 is ingezet, wordt geïntensiveerd. Het

kabinet wil de dienstverlening aan geprivilegieerde buitenlanders verder versterken. In 2010 zal het kabinet samenhangend beleid formuleren en uitvoeren om nieuwe organisaties aan te trekken zoals een vestiging in het kader van het Europese programma voor satellietnavigatie. Daarnaast ligt de nadruk van de Nederlandse inzet in 2010 op het behouden en vergroten van de tevredenheid van organisaties die al in Nederland gevestigd zijn met de wijze waarop zij Nederlandse gastvrijheid genieten. Hierbij valt te denken aan het Internationaal Strafhof, Eurojust en Europol. Eurojust is al enige tijd conform een besluit van de Europese Raad in Nederland gevestigd. Ter financiering van de Nederlandse gastlandbijdrage aan de definitieve huisvesting van Eurojust in Den Haag komt vanaf 2012 uit de HGIS/non-ODA voor een periode van vijf jaar EUR 6 miljoen per jaar beschikbaar.

Een nieuwe uitdaging voor 2010 is het uitfaseren van enkele internationale hoven (Joegoslavië Tribunaal en Sierra Leone Tribunaal) en de opzet door de VN van een eventuele restorganisatie (het zogenaamde «*residual mechanism*»). Deze zal in zeer afgeslankte vorm een aantal taken kunnen blijven vervullen, zoals het beheer van archieven en bewijsmateriaal, eventueel hoger beroep, mogelijke tussentijdse invrijheidsstelling veroordeelden en dergelijke.

Aandachtspunt naast de Kabinetsdoelstellingen:

Internationaal Cultuurbeleid

Nederland wil met het Internationaal Cultuurbeleid de positie van Nederland versterken. Internationaal Cultuurbeleid is dan ook een integraal onderdeel van het buitenlandbeleid, wat in nauwe samenwerking tussen de ministeries van Buitenlandse Zaken en van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) wordt opgesteld en uitgevoerd. Het idee van «halen en brengen» is een belangrijk uitgangspunt van het beleid.

Presentaties van Nederlandse cultuur in het buitenland worden gericht en meer zichtbaar neergezet, zoals tijdens de manifestaties Ruhr 2010, Istanbul 2010 en de wereldexpo Shanghai 2010. Extra aandacht gaat naar disciplines waarin Nederland sterk staat, maar nog sterker kan worden. Zo ondersteunt de regering het programma *Dutch Design Fashion and Architecture* (Dutch DFA) om in de periode 2009–2012 de internationale positie van de sectoren design, mode en architectuur duurzaam te versterken.

Daarnaast richt de regering zich bij de betrekkingen met andere landen op het behoud van aanwezig gemeenschappelijk cultureel erfgoed. Ook de culturele samenwerking met ontwikkelingslanden wordt steeds belangrijker. Wereldwijd groeit de overtuiging dat cultuur bijdraagt aan ontwikkeling en daarmee aan het behalen van de Millenniumdoelen. Ontwikkelingssamenwerking speelt een brugfunctie in de interculturele dialoog

BIJLAGE 1 De HGIS verticaal: wijzigingen na de Miljoenennota 2009 (bedragen in mln EUR)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
HGIS-uitgaven						
Stand Miljoenennota 2009	6 914,8	7 060,8	7 229,3	7 193,9	7 382,5	
Macrobijstellingen (BNP-mutaties)	- 593,8	- 600,9	- 672,9	- 787,8	- 896,1	
Eindejaarsmarge	134,5	10,0	20,5	0,0	0,0	
Overboekingen van/naar HGIS	- 0,4	- 1,7	- 13,9	- 17,0	- 21,4	
Intertemporele kasschuiven	- 78,9	- 100,0	178,9	0,0	0,0	
Desalderingen	17,9	- 0,1	- 0,3	- 0,3	- 0,3	
Totaal uitgaven stand Miljoenennota 2010	6 394,0	6 368,2	6 741,6	6 388,9	6 464,7	6 558,4
HGIS-ontvangsten						
Stand Miljoenennota 2009	155,3	133,5	132,9	132,0	121,4	
Desalderingen	17,9	- 0,1	- 0,3	- 0,3	- 0,3	
Totaal ontvangsten stand Miljoenennota 2010	173,1	133,3	132,7	131,7	121,2	117,1
Saldo HGIS-uitgaven en ontvangsten	6 220,9	6 234,8	6 608,9	6 257,1	6 343,5	6 441,2

BIJLAGE 2 De HGIS horizontaal: meerjarencijfers per begrotingsartikel

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/ omschrijving	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
<i>I/B Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten</i>														
02.01 Algemene Rekenkamer/ recht- en doelmatigheids- bevordering	280	280	280	280	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
Totaal	280	280	280	280	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
V Buitenlandse Zaken														
01.00 Versterkte int. rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten														
01.01 Internationale rechtsorde	41 811	4 431	48 477	5 070	46 699	5 154	46 239	5 154	46 239	5 154	46 239	5 154	46 239	5 154
01.02 Mensenrechten	51 430	36 332	53 957	39 003	52 169	36 576	49 346	33 753	49 385	33 792	49 385	33 792	49 385	33 792
01.03 Internationale juridische instellingen	28 725	15 670	15 670		13 072		19 688		17 503		9 650		9 650	
02.00 Grotere veiligh. en stabiliteit, effect. hum. hulpverl. en goed bestuur	12 177		12 934		18 553		19 122		19 358		21 685		21 685	
02.01 Nationale en bondgenoot- schappelijke veiligheid														
02.02 Bestrijding internationaal terrorisme	9 164	1 070	9 014	1 045	8 917	1 045	8 917	1 045	8 917	1 045	8 917	1 045	8 917	1 045
02.03 Non-proliferatie en ontwapening														
02.04 Conventionele wapenbe- heersing	435 035	296 673	426 136	302 161	362 377	247 749	362 579	247 951	359 024	244 396	359 024	244 396	359 024	244 396
02.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	383 080	377 364	300 867	297 100	240 767	237 000	268 767	265 000	300 767	297 000	300 767	297 000	300 767	297 000
02.06 Humanitaire hulpverlening	181 032	165 363	212 452	201 337	180 414	170 810	161 070	152 066	156 629	148 073	156 629	148 073	156 629	148 073
02.07 Goed bestuur														
02.08 Het bevorderen van energiezekerheid	11 852	11 852	20 700	20 700	18 600	18 600	17 913	17 913	29 250	29 250	29 250	29 250	29 250	29 250
02.09 Grotere veiligheid door strijd tegen milieudegradatie														
03.00 Versterkte Europese samenwer- king	11 000		10 708		10 708		10 708		10 708		10 708		10 708	
03.02 Ondersteuning bij pre- en postaccessie	166 792	166 792	180 873	180 873	191 052	191 052	213 566	213 566	191 052	191 052	196 011	196 011	191 052	1 91 052
03.03 EOF Europees Ontwikkelingsfonds	3 585	9 179	3 158	9 477	3 145	9 303	3 145	9 303	3 145	9 303	3 145	9 303	3 145	9 303
03.04 Nederlandse positie in de EU														
03.05 Raad van Europa														
04.00 Meer welvaart, eerlijkere verdeling en minder armoede														

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/ omschrijving	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
04.01 Handels- en financieel systeem	16 685	1 448	24 155	1 352	22 211	1 157	21 282	1 157	20 364	772	20 364	772	20 364	772
04.02 Armoedebestrijding	507 873	502 203	148 556	141 604	125 269	118 509	218 781	215 281	268 282	264 782	286 672	283 172	403 600	400 100
04.03 Verhoogde economische groei en verminderde armoede als gevolg van gezonde private sector ontwikkeling in ontwikkelingslanden	487 550	475 050	519 213	506 713	503 830	491 330	519 262	506 762	477 267	464 767	477 267	464 767	477 267	464 767
04.04 Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingsamenwerking	9 833	9 833	10 100	10 100	14 100	14 100	15 100	15 100	16 100	16 100	16 100	16 100	16 100	16 100
04.05 Nederlandse handels- en investeringsbevordering	6 917		7 291		6 265		6 265		6 265		6 265		6 265	
05.00 Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling	364 368	364 368	395 234	395 234	314 171	314 171	376 133	376 133	500 186	500 186	500 186	500 186	500 186	500 186
05.01 Gelijke kansen op doorlopen kwalitatief goed onderwijs	134 635	132 039	154 149	151 553	169 829	167 233	180 757	178 161	181 031	178 435	181 031	178 435	181 031	178 435
05.02 Versterking van het gebruik van kennis en onderzoek	31 340	31 340	47 660	47 660	48 536	48 536	25 696	25 696	26 600	26 600	26 600	26 600	26 600	26 600
05.03 Gender	313 705	311 756	321 616	319 665	281 991	280 040	285 962	284 011	316 562	314 611	316 562	314 611	316 562	314 611
05.04 HIV/AIDS	161 873	161 873	198 772	198 772	187 480	187 480	162 359	162 359	168 109	168 109	168 109	168 109	168 109	168 109
05.05 Reproductieve gezondheid	677 745	677 431	533 739	533 477	573 612	573 612	522 990	522 990	537 806	537 806	537 806	537 806	537 806	537 806
05.06 Participatie civil society														
06.00 Beter beschermd en verbeterd milieu	233 565	230 347	257 168	253 840	221 052	217 662	505 456	503 112	254 934	253 515	254 934	253 515	254 934	253 515
06.01 Milieu en water	125 882	125 882	132 417	132 417	113 921	113 921	123 835	123 835	139 063	139 063	139 063	139 063	139 063	139 063
06.02 Duurzaam waterbeheer, een hoger percentage mensen dat duurzaam toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitaire voorzieningen														
07.00 Welzijn van Nederlanders i.h. buitenl. en regulering v.h. pers. verkeer	13 977		27 757		12 899		9 049		9 049		9 049		9 049	
07.01 Consulaire dienstverlening	175 473	174 344	249 158	247 898	263 431	262 316	124 921	123 806	127 800	126 685	127 800	127 281	127 800	127 281
07.02 Vreemdelingenbeleid														
Versterkt cult. profiel, pos. beeldvorming in en buiten Nederland	15 165	2 581	11 828	2 630	9 660	2 359	8 773	1 827	8 763	1 827	8 763	1 827	8 763	1 827
08.01 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur en versterking van de culturele identiteit in ontwikkelingslanden	4 902	1 287	4 202	1 057	4 820	1 205	4 820	1 205	4 820	1 205	4 820	1 205	4 820	1 205
08.02 Cultureel erfgoed														

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/ omschrijving	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
08.03 Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	64 435	39 209	67 774	36 809	62 813	34 784	63 260	35 025	62 895	34 815	62 895	34 815	62 895	34 815
08.04 Vestigingsklimaat int. organisaties in Nederland														
09.00 Geheim														
09.01 Geheim														
10.00 Nominaal en onvoorzien	14		8 074		32 992		77 231		97 467		124 876		233 606	
10.01 Nominaal en onvoorzien														
11.00 Algemeen	702 433	215 085	746 801	214 027	745 649	214 214	730 770	214 711	683 715	214 653	690 690	214 615	684 127	214 615
Totaal	5 393 232	4 515 953	5 170 087	4 242 097	4 870 307	3 950 615	5 173 065	4 227 619	5 108 358	4 193 693	5 160 565	4 217 600	5 374 701	4 329 569
VI Justitie														
13.03.01 Rechtshandhaving/Tech. ass. bij drugsbestrijding Suriname en Eurojust	65	65	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
13.03.01 Rechtshandhaving/Europool	12 710		23 349		26 849		31 463		29 239		27 809		23 582	
13.03.03 Rechtshandhaving/NFI			500		500		500		500		500		500	
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/Attachés	1 247		1 408		1 408		1 408		1 408		1 408		1 408	
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/WIPO	115		146		146		146		146		146		146	
Totaal	14 137	65	25 603	200	29 103	200	33 717	200	31 493	200	30 063	200	25 836	200
VII Binnenlandse Zaken en Koninkrijks- relaties														
12.01 Apparaat (attachés)	478		698		491		491		491		491		491	
Totaal	478	0	698	0	491	0	491	0	491	0	491	0	491	0
VIII Onderwijs, Cultuur en Wetenschap														
06.01 HBO (beurzen niet EU)	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453	3 453
07.10 Wetenschappelijk onderwijs	59 699	56 460	61 827	58 558	61 814	58 546	61 814	58 546	61 814	58 546	61 814	58 546	61 814	58 546
08.11 Internationaal beleid: attachés	158		150		150		150		150		150		150	
08.11 Internationaal beleid: Cultuur overig	943		1 504		904		904		904		904		904	
14.01/ Cultuur: overig	166		6 166		4 566		4 566		4 566		4 566		4 566	
02/04/05 Cultuur: Sieboldhuis	110													
14.04 Cultuur: Sieboldhuis	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454	454
16.01 Onderzoek en wetenschappen: WOTRO														
Totaal	64 983	60 367	73 554	62 465	71 341	62 453	71 341	62 453	71 341	62 453	71 341	62 453	71 341	62 453
IXB Financiën														
01 Belastingen	1 331		1 170		1 170		1 170		1 170		1 170		1 170	
02 Belastingdienst (attachés)														

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/ omschrijving	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
04 Internationale betrekkingen														
20 Mult. Ontw. Banken en Fondsen	115 662	113 630	94 877	94 040	99 600	99 600	298 390	298 390	213 895	213 895	230 428	230 428	197 315	197 315
09 Algemeen (apparaat/attachés)	1 021	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065	1 065
Totaal	118 014	113 630	97 112	94 040	101 835	101 835	300 625	298 390	216 130	213 895	232 663	230 428	199 550	197 315
X Defensie														
20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties (diverse operaties)	328 023	6 700	377 100	13 000	323 500	13 000	279 000	13 000	199 000	13 000	199 000	13 000	199 000	13 000
26 Commando Dienstencentra	16 701	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688	20 688
06.01 Attachés	344 724	6 700	397 788	13 000	344 188	13 000	299 688	13 000	219 688	13 000	219 688	13 000	219 688	13 000
Totaal														
XI Volkshuisvesting, RO en Milieubeheer														
43.08.04 Clean development mechanism	40 124	40 000	40 000	40 000	66 419	88 510	88 510	79 397	54 729	54 729	54 729	54 729	54 729	54 729
47.44.04 Internationaal milieubeleid	4 481	3 135	3 135	3 135	3 846	4 245	4 245	5 074	5 074	5 074	5 074	5 074	5 074	5 074
91.82.28 Apparaat/attachés	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316	316
Totaal	44 921	0	43 451	0	70 581	0	93 071	0	84 787	0	60 119	0	5 390	0
XII Verkeer en Waterstaat														
31.01 Integraal waterbeleid (Partners voor Water)	12 825	14 396	14 396	11 215	11 215	9 536	9 536	9 536	9 536	9 536	9 536	9 536	9 536	9 536
33.02 Veiligheid goederenvervoer scheepvaart (IMO)	400	416	416	416	416	416	416	416	416	416	416	416	416	416
33.03 Veiligheid luchtvaart (ICAO en EASA)	1 338	1 365	1 365	2 765	2 765	1 265	1 265	1 265	1 265	1 265	1 265	1 265	1 265	1 265
37.01 Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	723	27	736	27	736	27	736	27	736	27	736	27	736	27
41.01 Attachés	2 183	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365	2 365
Totaal	17 469	27	19 278	27	17 497	27	14 318	27	14 318	27	14 318	27	14 318	27
XIII Economische Zaken														
2 Een sterk innovatievermogen														
01 Algemeen (attachés)	4 315	5 278	5 278	5 809	5 809	5 771	5 771	5 588	5 588	5 588	5 757	5 757	5 757	5 757
45 IS opkomende markten	5 581	3 675	3 675	2 849	2 849	4 406	4 406	5 455	5 455	6 713	6 713	6 713	6 713	6 713
55 Bijdrage organisaties	322	337	337	375	375	375	375	375	375	375	375	375	375	375
3 Een concurrerend ondernemingsklimaat														
10 Bijdrage UNWTO	200	226	226	226	226	226	226	226	226	226	226	226	226	226
4 Doelmatige en duurzame energiehuishouding														
01 Algemeen (bijdragen aan int. instituten)	781	626	626	626	626	626	626	626	626	626	626	626	626	626
20 CO2/reductieplan-Joint Implementation	9 176	34 374	34 374	41 782	41 782	35 063	35 063	25 236	25 236	28 425	28 425	28 425	28 425	28 425
50 Bijdrage aan diverse instituten	148	1 108	1 108	1 095	1 095	1 080	1 080	1 080	1 080	1 080	1 080	1 080	1 080	1 080
5 Internationale Economische Betrekkingen														

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/ omschrijving	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
01 Algemeen	1 812		794		1 239		1 645		1 069		1 060		1 029	
20 Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/invest.verkeer en versteking v/d econ. rechtsonder- nemeren	4 176		4 526		4 526		4 335		4 335		4 335		4 335	
30 Bevorderen van internationaal ondernemen	70 399		79 244	0	68 885		67 563		74 870		68 636		70 196	
40 Stimuleren van buitenlandse investeren in Nederland (DBIN)	10 963		700		735		1 450							
50 Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen- als buitenlandse markten	30 285		63 481	5 000	51 703	5 000	46 970	5 000	40 137	5 000	24 988		23 459	
10 Elektronische communicatie en post	1 519		1 287		2 477		2 477		2 477		2 477		2 477	
30 Bijdrage aan internationale organisaties	139 677	200	195 656	5 000	181 701	5 000	171 361	5 000	160 848	5 000	144 072	0	115 647	0
Totaal														
XIV Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit														
23 Natuur	61		61		61		61		61		61		61	
01.04 Beheer van de natuur (Tropisch hout)														
01.04 Programma «Leren voor Duurzame Ontwikkeling»	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
26 Kennis en Innovatie	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35	35
01.01 Waarborgen van het kennisstelsel (ASC, IO en ISRIC)														
01.06 Waarborgen van het kennisstelsel (Intern. onderwijs)	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085	1 085
01.06 Waarborgen van het kennisstelsel (ISRIC)														
29 Algemeen	6 478	3 304	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556	6 973	3 556
01.01 Internationale contributies/ FAO														
01.01 Internationale contributies/ UNEP	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243	243
02.01 Apparaatsuitgaven (attachés)	20 260		19 898		19 813		19 728		19 728		19 728		19 728	
Totaal	29 162	5 667	29 295	5 919	29 210	5 919	29 125	5 919	28 125	4 919	28 125	4 919	28 125	4 919
XV Sociale Zaken en Werkgelegenheid														
98.08.06 Apparaatsuitgaven (attachés)	749		749		749		749		749		749		749	
Totaal	749	0	749	0	749	0	749	0	749	0	749	0	749	0
XVI Volksgezondheid, Welzijn en Sport														

a. De HGIS-uitgaven per begroting en artikel. Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)

Begroting/beleidssterrein/artikel/ omschrijving	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA	Totaal	wv. ODA
46.01.01 Sport en OS	1 002	1 002	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500						
98.01.01 Projecten via UNODC	5 000		7 000		2 500									
98.01.01 WHO-partnerschap	6 000		6 000		6 000		6 000		6 000		6 000		6 000	
98.02.01 Algemeen, apparaatsuitgaven (attachés)	1 142		1 085		924		924		924		924		924	
Totaal	13 144	1 002	15 585	1 500	10 924	1 500	8 424	1 500	6 924	0	6 924	0	6 924	0
Toerekeningen														
EU-begroting	349 700	270 100	294 900	234 400	340 100	265 367	345 600	269 867	345 600	269 867	345 600	269 867	345 600	269 867
EK-kwijtscheiding	58 596	58 596	30 000	30 000	300 000	300 000	200 000	200 000	100 000	100 000	150 000	150 000	150 000	150 000
Schuldkwijtscheiding IMF/Liberia	11 537	11 537												
Totaal	419 833	340 233	324 900	264 400	640 100	565 367	545 600	469 867	445 600	369 867	495 600	419 867	495 600	419 867
TOTAAL UITGAVEN	6 600 803	5 044 124	6 394 036	4 688 928	6 368 167	4 703 821	6 741 575	5 083 975	6 388 852	4 863 054	6 464 718	4 948 494	6 558 360	5 027 350

Bijlage 2b. De HGIS-ontvangsten per begroting en artikel.

Realisaties 2008, vermoedelijke uitkomsten 2009 en begrotingsramingen 2010 t/m 2014 (bedragen x EUR 1000)							
Begroting/beleidssterrein/artikel/omschrijving	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
V Buitenlandse Zaken							
22 Grotere veiligh. en stabiliteit, effect. hum. hulpverl. en goed bestuur							
10 Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	165	147	147	147	147	147	147
70 Humanitaire hulpverlening	1 097	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
23 Versterkte Europese samenwerking							
40 Restitutie Raad van Europa							
24 Meer welvaart en minder armoede							
10 Aflossingen en rente begrotingsleningen	39 054	40 587	20 107	20 570	20 222	20 222	20 222
27 Welzijn van Nederlanders i.h. buitenl. en regulering v.h. pers. verkeer							
10 Consulaire dienstverlening	38 955	37 690	37 690	37 690	37 690	37 690	37 690
28 Versterkt cult. profiel, pos. beeldvorming in en buiten Nederland							
10 Doorberekening Defensie diversen	701	790	790	790	790	790	790
31 Algemeen							
10 Diverse ontvangsten	96 438	68 693	50 326	50 326	50 326	50 326	50 326
20 Koersverschillen	43 907						
<i>Totaal</i>	<i>220 317</i>	<i>148 907</i>	<i>110 060</i>	<i>110 523</i>	<i>110 175</i>	<i>110 175</i>	<i>110 175</i>
VI Justitie							
13.03.01 Rechtshandhaving/Europol	857						
91.01.01 Effectieve besturing van het Justitieapparaat/Attachés	5						
<i>Totaal</i>	<i>862</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
IXB Financiën							
04.22 Programma Ontvangsten	17 888	10 998	10 053	8 920	8 335	7 779	3 717
<i>Totaal</i>	<i>17 888</i>	<i>10 998</i>	<i>10 053</i>	<i>8 920</i>	<i>8 335</i>	<i>7 779</i>	<i>3 717</i>
X Defensie							
20 Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties	12 440	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407	1 407
<i>Totaal</i>	<i>12 440</i>	<i>1 407</i>	<i>1 407</i>	<i>1 407</i>	<i>1 407</i>	<i>1 407</i>	<i>1 407</i>
XIII Economische Zaken							
02.10 Infrastructuur voor innovatie							
05 Internationale economische betrekkingen							
20 Vrijmaken internationaal handels- en investeringsverkeer		10 000	10 000	10 000	10 000		
21 Ontvangsten kredieten en garanties	12 337	681	681	681	681	681	681
30 Bevorderen internationaal ondernemen	825						
90 Diverse ontvangsten BEB	2 013	1 134	1 134	1 134	1 134	1 134	1 134
10.70 Restituties bijdragen aan internationale organisaties	57						
<i>Totaal</i>	<i>15 232</i>	<i>11 815</i>	<i>11 815</i>	<i>11 815</i>	<i>11 815</i>	<i>1 815</i>	<i>1 815</i>
TOTAAL ONTVANGSTEN	266 739	173 127	133 335	132 665	131 732	121 176	117 114

**BIJLAGE 3 Berekening ODA-plafond 2010 en raming
ODA-prestatie 2009 en 2010**

Berekening ODA-plafond 2010: (bedragen in miljoenen EUR)		
		2010
Raming BNP		576 430,0
Basisbedrag 0,8% BNP		4 611,4
Bij: geraamde aflossingen op ODA-leningen		55,9
Bij: geraamde ontvangsten OS		41,2
Bij: Duurzame energie		100,0
Af: Kasschuif		- 100,0
ODA-plafond 2009		4 708,5
<i>Raming netto ODA-prestatie in 2009 en 2010:</i> (bedragen in miljoenen EUR)		
	2009	2010
Bruto ODA-totaal	4 693,7	4 708,5
Af: geraamde aflossingen op ODA-leningen	- 80,2	- 55,9
Af: geraamde ontvangsten OS	- 42,2	- 41,2
Netto ODA (in miljoenen euro)	4 571,3	4 611,5
Raming BNP (in miljarden euro)	563,3	576,4
Netto ODA in % van het BNP	0,81	0,80

Bijlage 4a. De ODA-uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

		2008	2009	2010	Begroting/ artikel
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging mensenrechten					
1.1	Internationale rechtsorde	4 431	5 070	5 154	V-01.01
1.2	Mensenrechten	36 332	39 003	36 576	V-01.02
		40 763	44 073	41 730	
Grotere veiligheid en stabiliteit, effectieve humanitaire hulpverlening en goed bestuur					
AR	Recht- en doelmatigheidsbevordering	280	280	140	IIB-02.01
2.3	Non-proliferatie en ontwapening	1 070	1 045	1 045	V-02.03
2.5	Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	296 673	302 161	247 749	V-02.05
2.6	Humanitaire hulpverlening	377 364	297 100	237 000	V-02.06
2.7	Goed bestuur	165 363	201 337	170 810	V-02.07
2.9	Grotere veiligheid door strijd tegen milieu-degradatie	11 852	20 700	18 600	V-02.09
Defensie	Toerekening crisisbeheersingsoperaties	6 700	13 000	13 000	X-20
		859 302	835 623	688 344	
Versterkte Europese samenwerking					
3.3	EOF Europees ontwikkelingsfonds	166 792	180 873	191 052	V-03.03
	Toerek. Toerekening EU-begroting	270 100	234 400	265 367	Toerekening
		436 892	415 273	456 419	
Meer welvaart en minder armoede					
4.1	Handels- en financieel systeem	1 448	1 352	1 157	V-04.01
4.2	Armoedebestrijding	502 203	141 604	118 509	V-04.02
4.3	Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	475 050	506 713	491 330	V-04.03
4.4	Kwaliteit en effectiviteit ontwikkelingssamenwerking	9 833	10 100	14 100	V-04.04
Justitie	Rechtshandhaving/Tech.ass. bij drugsbestr. Suriname	65	200	200	VI-13.03.01
Financiën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	113 630	94 040	99 600	IXB-04.20
EZ	Economische Samenwerking Indonesie	200	0	0	XIII-5.30
	Faciliteit transitielanden	0	5 000	5 000	XIII-5.50
LNV	Internationale contributies/FAO	3 304	3 556	3 556	XIV-29.01.01
	Toerek. EKI-kwijtschelding	58 596	30 000	300 000	Toerekening
	Schuldkwijtschelding IMF/Liberia	11 537	0	0	Toerekening
		1 175 866	792 565	1 033 452	
Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling					
5.1	Onderwijs	364 368	395 234	314 171	V-05.01
5.2	Kennisonwikkeling	132 039	151 553	167 233	V-05.02
5.3	Gender	31 340	47 660	48 536	V-05.03
5.4	HIV/AIDS	311 756	319 665	280 040	V-05.04
5.5	Reproductieve gezondheid	161 873	198 772	187 480	V-05.05
5.6	Participatie civil society	677 431	533 477	573 612	V-05.06
OCW	HBO (beurzen niet EU)	3 453	3 453	3 453	VIII-06.01
	Wetenschappelijk onderwijs	56 460	58 558	58 546	VIII-07.10
	Onderzoek en wetenschappen: WOTRO	454	454	454	VIII-16.01
LNV	Waarborgen van het kennisstelsel (ASC, IO en ISRIC)	0	0	0	XIV-26.01.01
	Waarborgen van het kennisstelsel (Intern. onderwijs)	35	35	35	XIV-26.01.06
	Waarborgen van het kennisstelsel (ISRIC)	1 085	1 085	1 085	XIV-26.01.06
VWS	Sport en OS	1 002	1 500	1 500	XVI-46.01.01
		1 741 296	1 711 446	1 636 145	
Beter beschermd en verbeterd milieu					
6.1	Milieu en water	230 347	253 840	217 662	V-06.01
6.2	Water en stedelijke ontwikkeling	125 882	132 417	113 921	V-06.02
VenW	Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	27	27	27	XII-37.01
LNV	Programma «Leren voor Duurzame Ontwikkeling»	1 000	1 000	1 000	XIV-23.01.04
	Internationale contributies/UNEP	243	243	243	XIV-29.01.01
		357 499	387 527	332 853	

		2008	2009	2010	Begroting/ artikel
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van personenverkeer					
7.2	Vreemdelingenbeleid (opvang asielzoekers)	174 344	247 898	262 316	V-07.02
		174 344	247 898	262 316	
Versterkt cultureel profiel en positieve beeldvorming in en buiten Nederland					
8.1	Nederlandse cultuur	2 581	2 630	2 359	V-08.01
8.2	Cultureel erfgoed	1 287	1 057	1 205	V-08.02
8.3	Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	39 209	36 809	34 784	V-08.03
		43 077	40 496	38 348	
Algemeen					
11.1	Apparaatsuitgaven	215 085	214 027	214 214	V-11.01
		215 085	214 027	214 214	
Totaal ODA binnen HGIS		5 044 124	4 688 928	4 703 821	
ODA buiten HGIS (instituten LNV)		4 725	4 725	4 725	
TOTAAL ODA		5 048 849	4 693 653	4 708 546	

Bijlage 4b: geplande ODA-uitgaven partnerlanden 2010

Versnelde MDG-realisatie

Bangladesh			Kenia		
2.07 Goed bestuur	4 500 000		1.02 Mensenrechten	200 000	
4.02 Armoedevermindering	300 000		2.07 Goed bestuur	4 500 000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	500 000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 472 000	
5.01 Onderwijs	14 500 000		6.01 Milieu en water	3 700 000	
5.03 Gender	1 400 000		6.02 Duurzaam waterbeheer	5 000 000	
5.05 Reproductieve gezondheid	11 700 000			14 872 000	
6.01 Milieu en water	10 300 000				
6.02 Duurzaam waterbeheer	15 000 000				
	58 200 000				
Benin			Mali		
2.07 Goed bestuur	3 000 000		1.02 Mensenrechten	150 000	
4.02 Armoedevermindering	8 325 000		2.07 Goed bestuur	1 000 000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	3 000 000		4.02 Armoedevermindering	13 150 000	
5.01 Onderwijs	4 500 000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	7 500 000	
6.01 Milieu en water	1 460 000		5.01 Onderwijs	14 000 000	
6.02 Duurzaam waterbeheer	9 225 000		5.05 Reproductieve gezondheid	10 050 000	
	29 510 000		6.01 Milieu en water	500 000	
			6.02 Duurzaam waterbeheer	5 663 000	
				52 013 000	
Bolivia			Mongolië		
1.02 Mensenrechten	148 000		6.01 Milieu en water	6 688 000	
2.07 Goed bestuur	5 848 000		6.02 Duurzaam waterbeheer	528 000	
4.02 Armoedevermindering	5 313 000			7 216 000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	7 864 000				
5.01 Onderwijs	10 375 000		Mozambique		
5.03 Gender	1 300 000		2.07 Goed bestuur	3 100 000	
6.01 Milieu en water	8 898 000		4.02 Armoedevermindering	18 250 000	
	39 746 000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	3 150 000	
			5.01 Onderwijs	2 200 000	
Burkina Faso			5.03 Gender	900 000	
1.02 Mensenrechten	350 000		5.04 HIV/AIDS	5 000 000	
2.07 Goed bestuur	450 000		5.05 Reproductieve gezondheid	7 000 000	
4.02 Armoedevermindering	20 900 000		6.02 Duurzaam waterbeheer	15 000 000	
5.01 Onderwijs	12 750 000			54 600 000	
5.03 Gender	350 000				
5.04 HIV/AIDS	2 750 000		Nicaragua		
5.05 Reproductieve gezondheid	6 000 000		2.07 Goed bestuur	1 985 000	
	43 550 000		4.02 Armoedevermindering	290 000	
			4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	7 650 000	
Ethiopië			5.03 Gender	1 200 000	
4.02 Armoedevermindering	5 102 000		5.04 HIV/AIDS	500 000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	14 589 000		5.05 Reproductieve gezondheid	7 850 000	
5.01 Onderwijs	8 000 000			19 475 000	
5.03 Gender	1 000 000				
5.04 HIV/AIDS	5 031 000		Oeganda		
5.05 Reproductieve gezondheid	5 046 000		1.02 Mensenrechten	440 000	
	38 768 000		2.07 Goed bestuur	9 988 000	
			4.02 Armoedevermindering	176 000	
Ghana			4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	198 000	
2.07 Goed bestuur	525 000		5.01 Onderwijs	15 409 000	
4.02 Armoedevermindering	20 075 000		5.03 Gender	88 000	
5.01 Onderwijs	8 092 000			26 299 000	
5.03 Gender	808 000				
5.04 HIV/AIDS	932 000		Rwanda		
5.05 Reproductieve gezondheid	19 015 000		2.07 Goed bestuur	6 400 000	
6.01 Milieu en water	8 516 000		4.02 Armoedevermindering	0	
6.02 Duurzaam waterbeheer	325 000		4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	12 200 000	
	58 288 000		5.01 Onderwijs	6 000 000	
			6.01 Milieu en water	6 000 000	
				30 600 000	

Versnelde MDG-realizatie

Jemen			
1.02 Mensenrechten	264 000	Senegal	
2.07 Goed bestuur	1 320 000	4.02 Armoedevermindering	7 925 000
4.02 Armoedevermindering	616 000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	150 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	880 000	6.01 Milieu en water	20 750 000
5.01 Onderwijs	7 814 000		28 825 000
5.05 Reproductieve gezondheid	6 820 000		
6.01 Milieu en water	1 848 000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	4 840 000		
	24 402 000		

Bijlage 4b: geplande ODA-uitgaven partnerlanden 2010

Versnelde MDG-realisatie			
Tanzania			
2.07 Goed bestuur	19 000 000		
4.02 Armoedevermindering	20 400 000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 158 000		
5.04 HIV/AIDS	2 400 000		
5.05 Reproductieve gezondheid	17 500 000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	7 500 000		
	67 958 000		
Zambia			
2.07 Goed bestuur		1 600 000	
4.02 Armoedevermindering		10 000 000	
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden		4 300 000	
5.01 Onderwijs		18 000 000	
5.03 Gender		300 000	
5.04 HIV/AIDS		2 400 000	
5.05 Reproductieve gezondheid		10 000 000	
		46 600 000	
Veiligheid & ontwikkeling		Veiligheid & ontwikkeling Uïtfasering in de komende vier jaar	
Afghanistan		Bosnië & Herzegovina	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	18 600 000	2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	5 000 000
2.07 Goed bestuur	3 400 000	2.07 Goed bestuur	2 500 000
	22 000 000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2 500 000
			10 000 000
Burundi		Eritrea	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	10 698 000	6.02 Duurzaam waterbeheer	0
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	3 166 000		0
	13 864 000		
Colombia		Sri Lanka	
1.02 Mensenrechten	900 000	4.02 Armoedevermindering	200 000
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	2 600 000		200 000
2.07 Goed bestuur	1 700 000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	1 500 000		
5.02 Kennisontwikkeling	50 000		
6.01 Milieu en water	11 500 000		
	18 250 000		
Congo, Democratische Republiek			
1.02 Mensenrechten	1 500 000		
5.03 Gender	2 500 000		
	4 000 000		
Guatemala			
1.02 Mensenrechten	1 500 000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	250 000		
2.07 Goed bestuur	3 500 000		
5.03 Gender	500 000		
5.04 HIV/AIDS	800 000		
5.05 Reproductieve gezondheid	1 000 000		
6.01 Milieu en water	8 000 000		
	15 550 000		
Pakistan			
1.02 Mensenrechten	500 000		
2.07 Goed bestuur	4 000 000		
5.01 Onderwijs	25 000 000		
6.01 Milieu en water	8 600 000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	1 500 000		
	39 600 000		
Palestijnse Autoriteiten			
1.02 Mensenrechten	1 650 000		
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	15 000 000		
2.07 Goed bestuur	5 550 000		
	22 200 000		
Soedan			
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	60 000 000		
	60 000 000		

Bijlage 4b: geplande ODA-uitgaven partnerlanden 2010

Brede relatie		Brede relatie Uitfasering in de komende vier jaar	
Egypte			
1.02 Mensenrechten	313 000	2.07 Goed bestuur	1 700 000
2.07 Goed bestuur	1 258 000	5.03 Gender	200 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	355 000	6.01 Milieu en water	1 500 000
5.03 Gender	2 100 000		3 400 000
6.02 Duurzaam waterbeheer	4 650 000		
	8 676 000	Armenië	
		2.07 Goed bestuur	1 000 000
			1 000 000
Georgië			
1.02 Mensenrechten	200 000	Kaap Verdië	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	70 000	4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	75 000
2.07 Goed bestuur	470 000	5.01 Onderwijs	2 850 000
4.02 Armoedevermindering	2 000 000		2 925 000
	2 740 000		
Indonesië		Macedonië	
2.05 Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	5 100 000	5.01 Onderwijs	1 100 000
2.07 Goed bestuur	13 970 000	5.03 Gender	592 000
4.02 Armoedevermindering	500 000		1 692 000
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2 500 000		
5.01 Onderwijs	21 000 000		
5.02 Kennisontwikkeling	5 000 000		
6.01 Milieu en water	9 000 000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	15 000 000		
	72 070 000		
Moldavië			
2.07 Goed bestuur	2 401 000		
4.02 Armoedevermindering	2 775 000		
	5 176 000		
Suriname			
2.07 Goed bestuur	12 800 000		
4.02 Armoedevermindering	4 171 000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	12 348 000		
5.01 Onderwijs	4 200 000		
5.03 Gender	200 000		
5.04 HIV/AIDS	250 000		
5.05 Reproductieve gezondheid	7 655 000		
5.06 Participatie civil society	1 879 000		
6.01 Milieu en water	13 900 000		
	57 403 000		
Vietnam			
4.02 Armoedevermindering	3 870 000		
5.04 HIV/AIDS	750 000		
5.05 Reproductieve gezondheid	6 120 000		
6.01 Milieu en water	1 800 000		
6.02 Duurzaam waterbeheer	8 460 000		
	21 000 000		
Zuid Afrika			
2.07 Goed bestuur	4 300 000		
4.03 Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	2 200 000		
5.01 Onderwijs	11 450 000		
5.04 HIV/AIDS	8 300 000		
	26 250 000		

Bijlage 5 HGIS-uitgaven Natuur, Milieu en Water (bedragen x EUR 1000)

	2008	2009	2010
ODA Natuur en Milieu			
<i>Directe uitgaven Natuur en Milieu</i>			
Landenspecifieke sectorale samenwerking	187 378	220 567	185 792
Thematische samenwerking in landen en regio's	85 885	90 925	74 659
Subtotaal directe uitgaven <i>Natuur en Milieu</i>	273 263	311 492	260 451
Toerekening macrosteun	13 210	9 969	13 520
<i>Multilateraal</i>			
<i>VN-instellingen</i>			
GEF-ODA/ Montreal Fund	24 080	3 000	21 963
UNEP	9 383	9 140	9 140
Verwoestijningsverdrag	131	120	120
UNDP	9 401	11 077	10 630
IFAD	8 517	9 518	6 750
FAO partnershipprogramma	4 409	3 750	3 750
UN-HABITAT	1 656	450	450
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>			
IDA en regionale ontwikkelingsbanken	11 363	9 404	9 960
WB-Partnership Programma	12 897	12 879	12 879
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>			
Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)	8 340	9 044	9 553
Toerekening EU-begroting	13 505	11 720	13 268
Subtotaal Multilateraal	103 682	80 102	98 463
<i>Particuliere kanaal</i>			
Speciale Activiteiten	30 764	63 848	44 024
TMF en MFS	87 673	66 066	65 459
Subtotaal overig	97 518	82 638	80 520
Oret, Miliev en ORIO	78 598	63 878	64 085
MFP	0	0	0
SALIN	3 163	3 100	2 480
SNV	12 567	13 500	11 475
PSO	1 840	2 160	2 480
MATRA	1 350	1 350	1 350
Subtotaal Particulier Kanaal	215 955	212 552	190 003
<i>Overige toerekeningen</i>			
Apparaatsuitgaven	17 207	17 122	17 137
Natuur en Milieu Educatie	1 000	908	908
Int. onderwijs instituten	10 878	12 382	14 044
Subtotaal Overige Toerekeningen	29 085	30 412	32 089
Totaal ODA <i>Natuur en Milieu</i>	635 195	644 527	594 526
<i>Waarvan voor:</i>			
- Regeringsstandpunt Tropisch Regenwoud (RTR)	66 000	68 000	68 000
<i>BNP (x mln)</i>	<i>602 466</i>	<i>563 280</i>	<i>576 430</i>
ODA <i>Natuur en Milieu</i> als % van het BNP	0,105	0,114	0,103
Non-ODA Natuur en Milieu			
<i>Natuur en Milieu programma's</i>			
Clean Development Mechanism	40 124	40 000	66 419
Joint Implementation	9 176	34 374	41 782
GEF non-ODA	816	0	800
Internationale samenwerking Milieu	4 481	3 135	3 846
Waterbeheer (Partners for Water)	12 825	14 396	11 215

	2008	2009	2010
Subtotaal	67 422	91 905	124 062
Overig			
MATRA	2 670	3 110	3 110
Subtotaal	2 670	3 110	3 110
Totaal Non-ODA natuur en milieu	70 092	95 015	127 172
TOTAAL <i>NATUUR EN MILIEU IN HGIS</i>	705 287	739 542	721 698

Bijlage 6 ODA-uitgaven Onderwijs (bedragen x EUR 1000)

	2008	2009	2010
<i>Bilaterale uitgaven</i>			
Partnerlanden met onderwijs als sector	265 156	247 461	187 240
Niet gedelegeerde middelen (Silent partnership, ECD, onderwijs post conflict, capaciteitsopbouw)	46 363	62 150	62 150
Noodhulponderwijs			
Hoger onderwijs	91 792	104 070	118 505
Andere activiteiten	1 500	1 500	1 500
Education for All (EFA) / Fast Track Initiative (FTI)	0	80 000	40 000
Toerekening macrosteun en schuldkwijtschelding	39 570	29 877	40 258
Toerekening andere thema's, zoals noodhulp en wederopbouw	33 416	30 671	24 498
Subtotaal bilateraal kanaal	477 797	555 729	474 151
<i>Multilateraal</i>			
<i>VN-instellingen</i>			
ILO	27 619	30 023	32 034
UNHCR	329	340	340
UNICEF	2 814	2 814	2 814
UNRWA	7 350	7 350	8 210
UNESCO	9 000	9 000	9 000
WFP	280	243	280
PP ILO	4 000	4 000	4 000
	3 846	6 276	7 390
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>			
WB-Partnership Programma	1 500	1 500	1 500
IDA en regionale ontwikkelingsfondsen	16 531	14 860	16 867
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>			
Europees ontwikkelingsfonds (EOF)	6 672	7 235	7 642
Toerekening EU-begroting	13 505	11 720	13 268
Subtotaal Multilateraal	65 827	65 338	71 311
<i>Particulier Kanaal</i>			
Medefinancieringsprogramma	72 522	51 468	58 365
SALIN onderwijs	2 000	3 000	3 000
PSO	1 150	1 350	1 550
Overige	0	0	0
Subtotaal Particulier Kanaal	75 672	55 818	62 915
<i>Overige toerekeningen</i>			
Apparaatsuitgaven	17 207	17 122	17 137
Subtotaal Overige Toerekeningen	17 207	17 122	17 137
TOTAAL Onderwijs	636 503	694 007	625 514
TOTAAL OS-begroting	5 049 300	4 693 653	4 708 546
Uitgaven Onderwijs als % van de OS-begroting	12,6%	14,8%	13,3%

¹ Verhoogd met aan onderwijs gekoppelde macrosteun in Uganda

Bijlage 7 Uitgaven HIV/AIDS, Malaria en Tuberculose (bedragen x EUR 1000)

ODA	2008	2009	2010
ODA HIV/AIDS, TB en Malaria			
<i>Bilaterale uitgaven HIV/AIDS, Malaria en TB</i>			
Partnerlanden met HIV/AIDS, Malaria en TB	90 379	102 653	93 641
Niet-gedelegeerde middelen	42 685	64 965	46 388
Toerekening macrosteun, noodhulp, en wederopbouw	28 910	24 329	21 967
Subtotaal directe uitgaven HIV/AIDS, Malaria en TB	161 974	191 947	161 996
<i>Multilateraal</i>			
<i>VN-instellingen</i>			
UNHCR	2 940	2 940	2 940
UNDP	4 700	5 038	5 315
UNICEF	5 250	5 250	5 864
UNFPA	55 135	60 542	53 879
UNAIDS	36 000	36 000	27 000
WHO/PAHO	4 354	4 356	4 356
Partnershipprogramma WHO	16 446	14 979	12 600
<i>Internationale Financiële Instellingen</i>			
GFATM	80 000	60 000	61 900
IDA en regionale ontwikkelingsfondsen	8 266	7 430	8 434
WB Partnerschapsprogramma	1 970	960	900
<i>Europese ontwikkelingssamenwerking</i>			
Europees Ontwikkelingsfonds (EOF)	10 008	10 852	11 463
Toerekening EU-begroting	13 505	11 720	13 268
Subtotaal Multilateraal	238 574	220 068	207 920
<i>Particulier Kanaal</i>			
Aandeel HIV/AIDS, Malaria en TB van Medefinancieringsstelsel (MFS)			
SALIN	57 006	47 734	52 058
PSO	5 200	8 250	8 250
	1 150	1 350	1 550
Subtotaal Particulier Kanaal	63 356	57 334	61 858
<i>Overige toerekeningen</i>			
Apparaatsuitgaven	12 905	12 842	12 853
Int. onderwijs instituten	1 210	1 280	1 347
Subtotaal Overige toerekeningen	14 115	14 122	14 200
TOTAAL ODA HIV/AIDS, Malaria en TB	478 019	483 470	445 974
Non-ODA HIV/AIDS, TB en Malaria			
Partnership Programma WHO (begroting VWS)	600	1 000	1 000
Overig (*)	1 949	1 950	1 950
TOTAAL NON-ODA HIV/AIDS, TB en Malaria	2 549	2 950	2 950
TOTAAL HIV/AIDS, TB en Malaria in HGIS	483 117	486 420	448 924

* Onder *non-ODA overig* is een toerekeningspercentage opgenomen van het non-ODA deel bijdrage aan WHO/PAHO.

Bijlage 8. De non-ODA uitgaven naar beleidsthema (bedragen x EUR 1000)

		2008	2009	2010	Begroting/artikel
Versterkte internationale rechtsorde en eerbiediging van mensenrechten					
1.1	Internationale rechtsorde	37 380	43 407	41 545	V-01.01
1.2	Mensenrechten	15 098	14 954	15 593	V-01.02
1.3	Internationale juridische instellingen	28 725	15 670	13 072	V-01.03
Justitie	Rechtshandhaving/Europol en Eurojust	12 710	23 349	26 849	VI-13.03.01
	Rechtshandhaving/NFI	0	500	500	VI-13.03.03
		<i>93 913</i>	<i>97 880</i>	<i>97 559</i>	
Vrede, veiligheid en conflictbeheersing					
2.1	Nationale en bondgenootschappelijke veiligheid	12 177	12 934	18 553	V-02.01
2.3	Non-proliferatie en ontwapening	8 094	7 969	7 872	V-02.03
2.5	Regionale stabiliteit en crisisbeheersing	138 362	123 975	114 628	V-02.05
2.6	Humanitaire hulpverlening	5 716	3 767	3 767	V-02.06
2.7	Goed bestuur	15 669	11 115	9 604	V-02.07
Defensie	Uitvoeren crisisbeheersingsoperaties (diverse operaties)	321 323	364 100	310 500	X-20
		<i>501 341</i>	<i>523 860</i>	<i>464 924</i>	
Versterkte Europese samenwerking					
3.2	Ondersteuning bij pre- en postaccessie	11 000	10 708	10 708	V-03.03
3.4	Nederlandse positie in de EU	3 585	3 158	3 145	V-03.04
3.5	Raad van Europa	9 179	9 477	9 303	V-03.05
	Toerek. EU-begroting	79 600	60 500	74 733	Toerekening
		<i>103 364</i>	<i>83 843</i>	<i>97 889</i>	
Meer welvaart en minder armoede					
4.1	Handels- en financieel systeem	15 237	22 803	21 054	V-04.01
4.2	Armoedebestrijding	5 670	6 952	6 760	V-04.02
4.3	Ondernemingsklimaat ontwikkelingslanden	12 500	12 500	12 500	V-04.03
4.5	Nederlandse handels- en investeringsbevordering	6 917	7 291	6 265	V-04.05
Justitie	Effectieve besturing van het Justitieapparaat/ WIPO	115	146	146	VI-91.01.01
Financiën	Mult. Ontw. Banken en Fondsen	2 032	837	0	IXB-04.20
VenW	Veiligheid goederenvervoer scheepvaart (IMO)	400	416	416	XII-33.02
	Veiligheid luchtvaart (ICAO en EASA)	1 338	1 365	2 765	XII-33.03
EZ	IS opkomende markten	5 581	3 675	2 849	XIII-02.45
	Bijdrage aan organisaties	322	337	375	XIII-02.55
	Bijdrage UNWTO	200	226	226	XIII-03.10
	Algemeen (bijdragen aan int. instituten)	781	626	0	XIII-04.01
	Bijdrage aan diverse instituten	148	1 108	1 095	XIII-04.50
	Algemeen	1 812	794	1 239	XIII-05.01
	Verdere vrijmaking v/h intern. handels-/ invest.verkeer en versterking v/d econ. rechtsorde	4 176	4 526	4 526	XIII-05.20
	Bevorderen van internationaal ondernemen	70 199	79 244	68 885	XIII-05.30
	Stimuleren van buitenlandse investeringen in Nederland (DBIN)	10 963	700	735	XIII-05.40
	Het gericht ondersteunen van het bedrijfsleven in kansrijke sectoren op zowel binnen- als buitenlandse markten	30 285	58 481	46 703	XIII-05.50
	Bijdrage aan internationale organisaties	1 519	1 287	2 477	XIII-10.30
LNV	Internationale contributies/FAO	3 174	3 417	3 417	XIV-29.01.01
	Beheer van de natuur (Tropisch hout)	61	61	61	XIV-23.01.04
		<i>173 430</i>	<i>206 792</i>	<i>182 494</i>	
Toegenomen menselijke en sociale ontwikkeling					
5.2	Kennisontwikkeling	2 596	2 596	2 596	V-05.02
5.4	HIV/AIDS	1 949	1 951	1 951	V-05.04
5.6	Participatie civil society	314	262	0	V-05.06
OCW	Wetenschappelijk onderwijs	3 239	3 269	3 268	VIII-07.10
LNV	Waarborgen van het kennisstelsel (ASC)	0	0	0	XIV-26.01.01
VWS	Projecten via UNODC	5 000	7 000	2 500	XIV-98.01.01

		2008	2009	2010	Begroting/artikel
	WHO-partnerschap	6 000 19 098	6 000 21 078	6 000 16 315	XVI-98.01.01
Beter beschermd en verbeterd milieu					
6.1	Milieu en water	3 218	3 328	3 390	V-06.01
VROM	Clean development mechanism	40 124	40 000	66 419	XIA-43.08.04
	Internationaal milieubeleid	4 481	3 135	3 846	XIA-47.44.04
VenW	Integraal waterbeleid (Partners voor Water)	12 825	14 396	11 215	XII-31.01
	Weer, klimaat, seismologie, ruimtevaart (WMO)	696	709	709	XII-37.01
EZ	CO ₂ /reductieplan-Joint Implementation	9 176 70 520	34 374 95 942	41 782 127 361	XIII-04.20
Welzijn en veiligheid van Nederlanders in het buitenland en regulering van het personenverkeer					
7.1	Consulaire dienstverlening	13 977	27 757	12 899	V-07.01
7.2	Vreemdelingenbeleid	1 129 15 106	1 260 29 017	1 115 14 014	V-07.02
Versterkt cultureel profiel, positieve beeldvorming in en buiten Nederland					
8.1	Nederlandse cultuur	12 584	9 198	7 301	V-08.01
8.2	Cultureel erfgoed	3 615	3 145	3 615	V-08.02
8.3	Draagvlak Nederlands buitenlands beleid	25 226	30 965	28 029	V-08.03
OCW	Cultuur: overig	943	1 504	904	VIII-08.11
	Cultuur: overig	166	6 166	4 566	VIII-14.01/02/04
	Cultureel erfgoed: Sieboldhuis	110	0	0	VIII-14.04
		42 644	50 978	44 415	
Overige uitgaven					
10.1	Nominaal en onvoorzien	14	8 074	32 992	V-10.01
11.1	Apparaatsuitgaven	487 348	532 774	531 435	V-11.01
Div. dept.					
Attachés		49 901	54 870	54 948	Div. Begrotingen
		537 263	595 718	619 375	
Totaal non-ODA		1 556 679	1 705 108	1 664 346	